

KSH/6411-2/2016

**Emlékeztető
az Országos Statisztikai Tanács
2016. június 21-i üléséről**

	Téma	Előterjesztő
1.	Tájékoztatás az EKB Háztartások pénzügyeire és fogyasztására vonatkozó felvétele végrehajtásáról	Simon Béla (MNB) Kincses Áron (KSH)
2.	Tájékoztatás az OECD Felnőttek képesség- készségmérési programjában való részvételről	Janák Katalin (KSH)
3.	Tájékoztatás az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program 2017. évi előzetes tervzetéről	Mezősiné Rózsár Erika (KSH)
4.	Egyéb: Tájékoztatás a „Q2016 - Minőség a Hivatalos Statisztikában” Európai Konferencia fő üzeneteiről	Dr. Kárpáti József (KSH)

Jelen vannak:

- az OST tagjai vagy helyetteseik
- Sándorné Dr. Kriszt Éva az OST elnöke
- Dr. Vukovich Gabriella, a KSH elnöke
- a KSH Társadalomstatisztikai elnökhelyettese
- a KSH főosztályvezetői
- OST titkárságának munkatársai

Állandó meghívottak (vagy helyetteseik):

- az Országos Egészségbiztosítási Pénztár képviselője
- a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság képviselője
-

Sándorné Dr. Kriszt Éva az OST elnöke köszöntötte a megjelenteket, majd tájékoztatott arról, hogy a napirend kiegészül egy 4. napirendi ponttal, melyet a jelen lévő OST tagok egyhangúlag megszavaztak.

Ezt követően a napirendek megtartására került sor.

1. napirendi pont: Tájékoztatás az EKB Háztartások pénzügyeire és vonatkozó európai felvételről (Miből élünk?)

Dr. Kincses Áron főosztályvezető-helyettes elmondta, az előadást két részre osztották, először a felvétel háttere, végrehajtása majd Simon Béla főosztályvezető úr részéről a részletek, számadatok és a jövőbeli tervek kerülnek bemutatásra.

Először a felmérés előzményeit, célját ismertette, mely az Európai Központi Bank koordinálásával az Európai Unió országában a háztartások pénzügyeire, gazdálkodására vonatkozó harmonizált adatok gyűjtése volt.

A Bizottság a Gazdasági Teljesítmény és a Társadalmi Fejlődés Mérésének célja az volt, hogy felmérjék a GDP, mint a gazdasági teljesítmény és a társadalmi fejlődés jelzőjének korlátait, megvizsgálják, milyen további információkra lehet szükség ahhoz, hogy a *társadalmi fejlődést* jobban kifejező indikátorok készüljenek és az alternatív mérési módszerek megvalósíthatóságát elemezzék.

A felvételhez négy ajánlás történt:

1. Az anyagi jólét értékelésekor a termelés helyett inkább a jövedelem és a fogyasztás kerüljön előtérbe.
2. A háztartások nézőpontjának hangsúlyozása.
3. A jövedelmet és a fogyasztást a vagyonnal együtt kell vizsgálni.
4. Nagyobb hangsúlyt kell fektetni a jövedelem, a fogyasztás és a vagyon eloszlására.

Az eurót használó országokban a felvétel 3 évente ismétlődik, az első hullám: 2010 végén 2011 elején, a második hullám: 2014-ben volt.

Magyarország önkéntes alapon csatlakozott a második hullámhoz.

A felvételt Magyarországon a Magyar Nemzeti Bankkal közösen a KSH hajtotta végre, 2014. október 20. és december 7. között zajlott, 18 000 címen, 167 településen.

Kincses Áron tájékoztatót a felmérés módjairól: kérdezővel személyes laptopos interjú, vagy interneten önkitöltés, vagy okostelefonon, tableten önkitöltés.

A felvételt médiakampány előzte meg (sajtótájékoztató, televíziós és rádiós interjú valamint nyomtatott és internetes sajtómegjelenés. A felkérőlevél magyar és angol nyelven készült.

Részletesen szólt a felvétel időtartama alatt a válaszadókkal történt kapcsolattartásról és a kérdőív általános jellemzőiről. Bemutatta a megvalósulási adatokat megyénként, illetve településenként is.

Az előadás második részét Simon Béla főosztályvezető úr „Az új háztartási vagyonfelmérés eredményei jegybanki szemszögből” címmel tartotta meg.

Simon Béla főosztályvezető úr tájékoztatást adott a háztartási vagyonfelvétel újdonságairól, adatairól, melyek:

A háztartási vagyon megoszlása, különösen a pénzügyi eszközök és kötelezettségek megoszlása háztartások között, ezek együttjárása;

Teljes kép a háztartások pénzügyeiről egy felvételben (jövedelmek, fogyasztás, felhalmozási kiadások, vagyonelemek);

Számos, a pénzügyi helyzetet befolyásoló egyéb változó (demográfiai adatok, lakáskörülmények, foglalkoztatás, hiteltörténet, motivációk...);

Egyszerűsített nemzeti számlák mikroszinten;

Térben és időben összehasonlítható adatok (egységes kérdéssor, kevés változás a hullámok között).

Szólt a háztartási vagyongyűjtés új módszereiről, gyakorlatairól, az új adatgyűjtési és adatfeldolgozási kultúráról, kiemelte, hogy számos eljárás, módszer, ajánlás segíti, hogy az eredmények jó minőségűek legyenek.

Újdonságot jelentenek a mintaválasztással kapcsolatos ajánlások, a felmérés felépítése, a kérdések összefüggései és a kérdezőbiztos értékelése a felmérés körülményei is.

Ismertette az adatjavítás, imputálás módszereiben, szoftvereiben, az EKB adatellenőrzési eljárásában, az eredmények dokumentálásában, az adatok és metaadatok közzétételében bekövetkezett új irányokat is.

Simon Béla részletesen bemutatta az eredmények értékelését és összehasonlítását.

A további feladatok és tervek tekintetében kiemelte a pénzügyi számlákban szereplő eszközök és kötelezettségek felbontását nagyságkategóriák szerint, az eddig hiányzó eszközök beépítését és instrumentumonkénti elemzések készítését, valamint a más mikroadatokkal történő összevetést és együttműködést.

Végezetül a mikro-makro eltérések okainak vizsgálatáról, a következő felvételi hullám előkészítéséről és a tapasztalatok beépítésének szükségességéről szólt.

2. napirendi pont: Tájékoztatás az OECD Felnőttek képesség – készségmérési programjában való részvételről

Janák Katalin főosztályvezető asszony elmondta, hogy a PIAAC, az OECD Felnőtt képesség- és Kompetenciamérési programjának célja a 16-65 éves felnőtt népesség legfontosabb szövegértési, elemi olvasási, matematikai és problémamegoldó készségeinek mérése, ezen kompetenciák munkaerő-piaci hasznosulásának felmérése.

A felvétel adatai információt szolgáltatnak a felnőtt lakosság jelenlegi készségeiről, tapasztalatairól, az oktatás, képzés során megszerzett tudás használhatóságáról és nemzetközileg összehasonlítható adatokat szolgáltat.

Megvalósítása 3 körben történik: 2008-2013-ig: 24 ország (eredmények publikálva); 2012-től: +9 ország és 2014-től: +6 ország részvételével.

A PIAAC harmadik körének ütemezését, fázisait részletesen bemutatta:

- fázis: 2015. február-2015. november: a próbafelvételhez szükséges anyagok véglegesítése
- fázis: 2015. november -2016. július: próbafelvétel előkészítése és végrehajtása
- fázis: 2016. június-2017. december: a próbafelvétel adatainak elemzése, a fő mérés előkészítése és végrehajtása
- fázis: 2017. november-2020 december: adatok elemzése, publikációk.

A felvétel szakmai irányítása nemzetközi konzorciumban történik, irányítói az amerikai Educational Testing Service, partnerei a német DIPF, a belga CapSTan, a nemzetközi IEA Társaság, az amerikai WESTAT, a Maastrichti Egyetem, és a német Gesis-Zuma társadalomkutató intézet.

A hazai irányítást nemzeti konzorciumban végzik:

NGM: szakpolitikai, NSZFH: szakmai irányítás, KSH: felmérés(ek) lebonyolítása.
Szakmai felelősök: National Project Manager, National Data Manager, National Sampling Manager (KSH) és az IT Manager.

Tájékoztatott a felmérés szereplőiről: a mintába bevont személyek: kérdezőbiztosok, összeírás-szervezők (ez utóbbiak a mintába vont személyek és a kérdezőbiztosok összerendelését végzik, ellenőrzik az összeírók munkáját), scorerek (pontozók) (a papír-alapú kognitív tesztek értékelését végzik) és a szakmai felelősök.

Janák Katalin bemutatta a felmérés folyamatát, a PIAAC szoftver infrastruktúráját és a felmérés architektúráját.

Kiemelte a minőségi ellenőrzéseket, az összeírás szervezők kötelező feladatait: kérdezők megfigyelése, kérdezők ellenőrzése (személyes, telefonos, hangfelvétel), egyéb feladatok, heti jelentések küldése.

Szólt a szakmai felelősök kötelező feladatairól is: rendszeres riportok küldése, rendszeres (havi) konferencia megbeszélés, kérdezők ellenőrzése, az adatgyűjtés monitorozása, adatellenőrzés.

Befejezésül a felmérés folyamatát, jelenlegi állását ismertette:

- 2015. előkészítés, pályázás
- 2016. február: támogatási szerződés aláírása (GINOP 6.2.1- VEKOP 15)
- 2016. március, április: háttérkérdőív, szakmai anyagok véglegesítése
- 2016. április, május: toborzás, oktatások
- Összeírási időszak (terepróba): 2016. május 7 - július 29.

Dr. Lajtai György úr (Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanács munkaadói oldal képviselőjében) arról érdeklődött, hogy, volt-e már ilyen tartalmú felmérés, jelen felvételben szerepelnek-e munkaadók felé irányuló kérdések, illetve az iskolarendszeren kívül (OKJ képzés) szakképzési rendszereket besorolják-e a kérdések közé.

Janák Katalin válaszában elmondta, volt már hasonló felmérés, de ennyire összetett még nem. A lakosságot kérdezzük meg, munkaadók nem alanyai a felvételnek.

Természetesen a munkahelyekkel kapcsolatosan is szerepelnek kérdések, a munkával kapcsolatos blokk részletes.

A felmérésben az iskolai rendszerben szereplő legmagasabb képzettségek szerepelnek, de megkérdezésre kerülnek az egyéb iskolarendszeren kívül szerzett szakképesítések is.

3. napirendi pont: Tájékoztatás az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program (OSAP) 2017. évi előzetes tervezetéről

Mezősiné Rózsár Erika osztályvezető asszony rövid tájékoztatást adott az OSAP évenkénti felülvizsgálatából eredő, 2017. évi aktualizálás eddig elvégzett feladatairól, határidőiről.

Elmondta, széleskörű egyeztetést, koordinációt folytattak le az érintett szervek egymással és a beérkezett dokumentumok alapján készült el a tervezet.

Az új elrendelések, adatigények szükségességének indoka, hogy azok nem állnak rendelkezésre más forrásból, illetve olyan többevenkénti gyakoriságúak, melyek most újból elrendelésre kerülnek.

A módosításokat újabb adatigények, szervezeti átalakulások, határidő változások, a hazai és az uniós jogszabályok változásai miatt szükséges elvégezni.

Megszüntetésre (szüneteltetésre) kerülhetett sor adminisztratív tehercsökkentés érdekében, illetve az elrendelések más adminisztratív forrásból történő kiváltásával, a többévenkénti gyakoriságúak szintén kikerülnek a tervezetből.

Összefoglaló táblázatok és grafikonok alapján bemutatta a 2017. évi OSAP tervezett adatgyűjtéseinek és adatátvételeinek számszerű adatait.

Ezt követően ismertette a feladat és ütemterv szerint soron következő feladatokat, a 2015. évi OSAP végrehajtásáról szóló beszámolóról is.

Kérte, hogy az OSAP 2017. évi előzetes tervezetéről az OST tagok – a hivatalos statisztikai szolgálatot képviselők a szervezetükhöz tartozó statisztikai tevékenységért felelős vezetővel közösen kialakítva – az észrevételeiket **augusztus 5-ig** szíveskedjenek megküldeni.

A 2017. évi OSAP tervezet a következő OST ülésen kerül napirendre, az ütemterv szerint 2016. szeptember közepén (14. vagy 15-én).

Felhívta a figyelmet „a központi hivatalok és a költségvetési szervi formában működő minisztériumi háttérintézmények felülvizsgálatával kapcsolatos intézkedésekről” szóló 1312/2016. (VI. 13.) Korm. határozatra, mert az abból adódó feladatok, szervezeti változások érintik az OSAP adatszolgáltatóit és kölcsönös tájékoztatást, együttműködést igényelnek a KSH és a hivatalos statisztikai szolgálat többi érintettjétől.

4. „Tájékoztatás „A Q2016 – Quality in Official Statistics európai konferencia legfontosabb üzenetei”

Dr. Kárpáti József osztályvezető úr a hivatalos statisztika jelenlegi legnagyobb kihívásait ismertette, melyek:

A közvetlen adatgyűjtés csatornái, az elsődleges adatforrások elérési módjai teljesen megváltoztak.

A lakosságot érintő felvételek egyre mélyebb, egyre bonyolultabb kérdéseket vizsgálnak.

A válaszadói hajlandóság minden igyekezet ellenére jellemzően csökken.

Az adminisztratív adatok statisztikai felhasználásával jelentősen csökkenthető a teher, ám nem ismerjük minden lehetőségünket és vannak akadályok is.

A gazdasági jelenségek egyre komplexebbek. A határokon átnyúló jelenségek megfigyelése, a globális piac eseményei új együttműködések igényelnek.

Új szereplők jelentek meg az adatelőállítói oldalon, adataik minősége kérdéses, de gyorsak.

Lépést kell tartani a felhasználók kiszolgálásában az „információs társadalom” technológiáival.

Ezt követően bemutatta a konferencián megfogalmazott 5 fő kérdést és a lehetséges válaszokat.

1. Hogyan válasszuk ki az adatelőállításhoz a megfelelő forrásokat, hogyan kombináljuk őket optimálisan és hogyan vizsgáljuk a minőségüket?

Válaszában kifejtette, hogy több forrásból származó statisztikák előretörnek, az „egy adatforrásból egy statisztika előállítása” típusú kapcsolatok nem elegendőek, a minőség vizsgálata érdekében komplex jelenségek többforrású vizsgálata szükséges.

A hagyományos, elsődleges források megmaradnak, azaz a „survey”-k nem fognak eltűnni, különösen a lakossági, kvalitatív mutatókhoz kapcsolódó adatgyűjtéseknél, azonban az adminisztratív adatforrások gazdái a közeljövő legfontosabb szereplői a hivatalos statisztika előállítási folyamatában.

Ennek tudatában kell partnerségre törekedni és kiterjeszteni a minőségi mércéket, illetve az adminisztratív adatforrások gazdáinak el kell fogadniuk az ezzel a szereppel járó felelősségüket, kötelezettségeiket is. Ez egy nagyon markáns üzenet az európai statisztikai vezetők részéről.

Az adminisztratív adatgazdák sokszor nincsenek tisztában az általuk kezelt adatok társadalmi hasznosságával, így zárkóztan állnak a statisztikai hasznosításhoz. A statisztikai hivatal feladata ezen akadályok leküzdése. A nemzeti statisztikai hivatalok jelen körülmények között ki kell, hogy terjesszék proaktív szakmai koordinációjukat a többi államigazgatási szervezetre, akár hivatalos statisztikai szolgálat tagja, akár adatgazda. A kormányzatoknak össz-államszervezeti szinten kell a statisztika számára forrásokat, kapacitásokat biztosítaniuk a munkájuk hatékonyabb elvégzéséhez.

A koordináció, mint alapelv beépítése a Gyakorlati Kódexbe mindezek alapján elengedhetetlen. 2017-ben a kódex felülvizsgálatának legfontosabb témája ez lesz.

Hangsúlyozta, hogy a Big Data jelenséget óvatosan kell kezelni, azon források tartalma a piaci szereplőkön múlik. Számos „nem hivatalos” statisztikai adatelőállító kezd megjelenni a piacokon, meg kell kísérelni a hivatalos statisztika minőségi irányelveit feljűk is kiterjeszteni

Az államigazgatásban van mód a megjelenő-eltűnő adatforrások szabályozására, a statisztikai hasznosítás érdekében jellemzően van befolyásunk a folyamatra.

2. Milyen tudásra, kompetenciákra van szükségük a hivatalos statisztika előállítóinak (és a felhasználóknak) a közeljövőben?

Az adatok komplexitása miatt a „data scientist” hivatás, szakma a jövő útja, ezért erősíteni kell a statisztikusok adatbányászati, adatintegrálási, statisztikai informatikai tudását, az ilyen irányú képzéseket.

Az adminisztratív adatok térhódítása miatt a kompetenciák fejlesztését nem elég a statisztikai hivatalnál ösztönözni, azokat az egész hivatalos statisztikai szolgálatban és a többi adatgazdánál is elő kell segíteni.

A közösségi média és az elektronikus eszközök a mindennapok kommunikációs csatornáivá, eszközeivé váltak, ezért adatvizualizációval, interaktív megoldásokkal, intenzív közösségi jelenléttel kell erősíteni a statisztika használatát.

3. Milyen válaszokat tudunk adni a globalizáció kérdéseire, milyen szerepe lesz a nemzetek közötti együttműködésnek?

Kárpáti József kiemelte, hogy felértékelődik a statisztikák összehasonlíthatósága és folytatni kell a metainformációk harmonizálását európai szinten.

Az összehasonlítható eredmények elvárása szükségképpen magával hozza az output-harmonizáció felől az input-harmonizáció egyre nagyobb térnyerését, ám ez az adminisztratív adatok esetében erős korlátokba ütközhet. A nemzetközi együttműködéseket meg kell erősíteni. Fontos téma a migráció, cégcsoport-szintű vizsgálatok jövője, a határokon átnyúló szolgáltatások megfigyelése. Az országok közötti mikroadat-csere nehézségeit meg kell oldani, mely komoly jogalkotási feladatot is jelent.

4. A hivatalos statisztika milyen messzire mehet a modell-számítások és új indikátorok kialakítása terén? Mennyiben fogadhatók el a becslési technikákkal előállított adatok „hivatalosnak” és a politikai döntéshozatal mennyiben támaszkodhat ezekre?

A döntéshozók jelenleg is hajlamosak a kevésbé megbízható forrásból érkező adatokat felhasználni: „Evidence based policy making” helyett a „Policy based evidence making”-et akarják előnyben részesíteni, igazolást keresnek saját döntéseikre. A statisztika függetlenségének megőrzése érdekében ezt a törekvést nem lehet statisztikával támogatni, ki kell állni a szakmai minőség-sztenderdek mellett.

Becslések, modell-alapú adatelőállítás jelenleg is zajlik a hivatalos statisztikában pl. a negyedéves GDP esetén illetve más területeken is. Ezek esetében a szakmai függetlenség és a transzparencia biztosítása érdekében széles körben nyilvánossá kell tenni az eljárások, a számítások módszertanát.

5. Hogyan erősítsük a statisztika és a társadalom kapcsolatát?

Egyre fontosabb a száraz adatokat „elmagyarázni”, kontextusba önteni, felelősséggel és részrehajlásmentesen irányítani a felhasználók figyelmét. Ez az egész hivatalos statisztikára érvényes, azaz a statisztikai hivatalok számára újabb kihívás mindebbe az irányba magukkal vinni a többi szereplőt is. Különösen ott, ahol az egyéb szervezetek által előállított statisztikák elérhetőségével is gond van, nagy ugrásokat kell végrehajtani.

Több ország külön „magyarázó” weboldalakat készített a statisztikák laikus felhasználók részére történő közvetítésére.

Oláh Miklós úr (a TÖOSZ képviselőjében) megköszönte az előadásokat és a megújult módszertannal, modern irányban, jó eszközök felhasználásával tervezett jövőbeli irányokat.

Sándorné Dr. Kriszt Éva is köszönetet mondott, majd jelezte, hogy az OST 2017. évi munkatervéhez nem érkezett további javaslat, így az a mai témákkal véglegesítésre került, melyeket érdemes tovább gondolni.

Dr. Vukovich Gabriella a KSH elnöke megköszönte a hozzászólásokat, elmondta, hogy a KSH keresi az új utakat, modernebb megoldásokat, a tájékoztatási lehetőségek megkönnyítését a felhasználók számára.

Zárás:

Sándorné dr. Kriszt Éva megköszönte az OST tagjainak, a meghívottaknak és az előadóknak a részvételt és további jó munkát kívánva lezárta az ülést.

Budapest, 2016. július „ „

Sándorné dr. Kriszt Éva
az Országos Statisztikai Tanács elnöke

Az emlékeztetőt kapják:

Dr. Vukovich Gabriella, a KSH elnöke

Dr. Laczka Éva és Dr. Németh Zsolt a KSH elnökhelyettesei

az OST tagjai és állandó meghívottjai

Mellékletek: prezentációk

